

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2022, 6(4): 1199-1216.

DOI: [10.26677/TR1010.2022.1146](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1146)

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Turist-Yerel Halk Etkileşimi Açısından Duygusal Dayanışma Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*

Gencer SÜMBÜL, Doktora Öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, e-posta: gencersumbul88@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5343-7992>

Prof. Dr. Barış ERDEM, Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Balıkesir, e-posta: bariserdem@balikesir.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1560-2883>

Öz

Bu araştırmada, Woosnam (2008) tarafından geliştirilen 'duygusal dayanışma ölçeğinin' Türkiye şartlarında geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Orijinali İngilizce olan ölçek üç faktörlü yapı ile açıklanmakta ve on iki maddeden oluşmaktadır. Duygusal dayanışma ölçeğinin Türkçeye uyarlanması kapsamında öncelikle ölçeğin Türkçeye çevirisi yapılmış ve çeviri sonrası uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların görüşleri alındıktan sonra ölçeğe nihai şekli verilmiştir. Sonrasında İngilizce ve Türkçe formların dilsel eşdeğerlik çalışması yapılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda, ölçeğin İngilizce ve Türkçe formları arasında yüksek düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r = ,91$; $p = 0,000$). Dilsel eşdeğerliği sağlanan ölçek Nevşehir'de ikamet eden 435 yerleşik sakine uygulanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik kat sayısı (Cronbach's Alpha) 0,91 olarak ölçülmüştür. Gerçekleştirilen faktör analizi sonucunda duygusal dayanışma ölçeği, orijinal ölçeğin aksine iki faktörlü ve on bir maddeden oluşan bir yapıyla açıklanmıştır. Literatür incelendiğinde, bu şekilde meydana gelen farklılığın farklı kültürel ortamlardan kaynaklanabileceği ileri sürülmektedir. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonucunda elde edilen bulgular, ölçeğin Türkiye'de turist ve yerel halk arasındaki duygusal dayanışmanın ölçülmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir veri toplama aracı olduğunu ortaya koymaktadır.

*Bu çalışma, Prof. Dr. Barış Erdem'in danışmanlığında Gencer Sümbül tarafından hazırlanan ve Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalında devam etmekte olan doktora tezinin bir bölümünden türetilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Turist-Yerel Halk Etkileşimi, Ölçek Uyarlama, Duygusal Dayanışma Ölçeği.

Makale Gönderme Tarihi: 03.10.2022

Makale Kabul Tarihi: 16.12.2022

Önerilen Atf:

Sümbül, G. ve Erdem, B. (2022). Turist-Yerel Halk Etkileşimi Açısından Duygusal Dayanışma Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(4): 1199-1216.

© 2022 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

Journal of Turkish Tourism Research

2022, 6(4): 1199-1216.

DOI: [10.26677/TR1010.2022.1146](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1146)

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

Adaptation of the Emotional Solidity Scale in Terms of Tourist-Resident Interaction into Turkish: A Validity and Reliability Study

Gencer SÜMBÜL, PhD. Student, Balıkesir University, Institute of Social Sciences, Balıkesir, e-mail: gencersumbul88@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5343-7992>

Prof. Dr. Barış ERDEM, Balıkesir University, Faculty of Tourism, Balıkesir, e-mail: bariserdem@balikesir.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1560-2883>

Abstract

In this study, it is aimed to conduct a validity and reliability study of the 'emotional solidarity scale' developed by Woosnam (2008) in the conditions of Turkey. The scale, which is originally in English, is explained with a three-factor structure and consists of twelve items. Within the scope of the adaptation of the emotional solidarity scale to Turkish, firstly the scale was translated into Turkish and expert opinion was sought after the translation. After taking the opinions of the experts, the final form of the scale was given. Afterwards, linguistic equivalence study of English and Turkish forms was carried out. As a result of the correlation analysis, it was determined that there was a highly significant and positive relationship between English and Turkish forms of the scale ($r= ,91$; $p= 0,000$). The linguistic equivalence scale was applied to 435 residents residing in Nevşehir. The reliability coefficient (Cronbach's Alpha) of the scale was measured as 0,91. As a result of the factor analysis, unlike the original scale, the emotional solidarity scale was explained with a two-factor structure consisting of eleven items. When the literature is examined, it is suggested that the difference that occurs in this way may be caused by different cultural environments. The findings obtained as a result of the validity and reliability analyses reveal that the scale is a valid and reliable data collection tool that can be used to measure the emotional solidarity between tourists and local people in Turkey.

Keywords: Tourism, Interaction Between Tourists and Residents, Scale Adaptation, Emotional Solidarity Scale.

Received: 03.10.2022

Accepted: 16.12.2022

Suggested Citation:

Sümbül, G. and Erdem, B. (2022). Adaptation of the Emotional Solidity Scale in Terms of Tourist-Resident Interaction into Turkish: A Validity and Reliability Study, *Journal of Turkish Tourism Research*, 6(4): 1199-1216.

© 2022 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

GİRİŞ

Bir destinasyonda yerel halkın turizmin gelişimini desteklemesi en önemli unsurlardan biri olarak görülmektedir. Çünkü destinasyonlarda turizm gelişiminin devamlılığı büyük ölçüde yerel halkın bu konudaki tutumuna bağlıdır. Turizm gelişiminin yerel halk için sadece ekonomik etkiler yaratmayıp, sosyal olarak bakıldığında yaşam kalitesine de etki ettiği yapılan araştırmalar sonucunda ortaya konulmuştur (Jurowski ve Gürsoy, 2004:296-297).

Öte yandan literatürde, bir destinasyonda turizm gelişimi sürecinde turistler ile yerel halk arasında meydana gelen etkileşim sonucu ortaya çıkan tutumlar her zaman önemli bir konuyu oluşturmuştur. Literatürde bu konuyla ilgili olarak destinasyon yaşam eğrisi modeli, Doxey-Irridex modeli, sosyal mübadele teorisi, bütünleşik tehdit teorisi, temas hipotezi, toplumsal aidiyet teorisi ve yere bağlılık teorisi gibi birtakım modellerin ortaya konulduğu görülmektedir. Bunların yanı sıra, turist ile ev sahibi topluluk arasındaki potansiyel yakınlık üzerine odaklanan duygusal dayanışma teorisi de var olan bu kuramlara katkı sağlamış ve literatürde yerini almıştır.

Duygusal dayanışma teorisi üzerinde çalışan Woosnam (2011b), bir bölgede ikamet eden yerleşik sakinlerin destinasyondaki turizm gelişimine ilişkin tutumları üzerine ortaya konan mevcut literatürde, yerel halkın turistlere karşı duygularının turizm ve beraberindeki kalkınma hakkındaki tutumlarını potansiyel olarak nasıl etkileyebileceğinin dikkate alınmadığını öne sürmektedir. Yani, bir destinasyonda turizmin gelişiminin yerel halk için olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koymak yeterli olmamaktadır. Buradan hareketle, yerel halkın turistlere karşı olan hislerinin derinlemesine incelenmesi ve destinasyonda turizm gelişimine yönelik tutumları ve desteklerinin ortaya konulmasının gerektiği belirtilmektedir (Shariff ve Zainol, 2013).

Duygusal dayanışma kavramı, Emile Durkheim'ın yazılarına ve özellikle de "Dinsel Yaşamın Temel Formları"ndaki din üzerine yaptığı çalışmalara dayanır. Durkheim (1995 [1915]), araştırmaları sonucunda bir duygusal dayanışma teorisi geliştirmiştir. Teori, en temel biçimde, bireylerin birbirleriyle etkileşime girdiklerinde, ortak inançlara sahip olduklarında ve ritüellerden kaynaklanan davranışları paylaştıklarında başkalarıyla duygusal bir dayanışma geliştirdikleri varsayımı üzerine kuruludur. Durkheim, duygusal dayanışma kavramını herhangi bir dine inananların ortak inançları ve ritüelleri aracılığıyla ortaya çıkan duygusal bir bağlantı olarak düşünmüştür (Barbalet, 1994).

Duygusal dayanışma, bir bireyin ortak bir değer sisteminden kaynaklanan grupla hissettiği özdeşleşme duygusuyla eş anlamlı olarak düşünülebilir (Wallace ve Wolf, 2006). Hammarstrom (2005), duygusal dayanışmanın, duygusal yakınlık ve temas derecesi ile karakterize edilen ve bireyin başkalarıyla olan duygusal bağları olarak kavramsallaştırıldığını ifade etmiştir. Duygusal dayanışma, aynı zamanda, bir gruptaki bireyleri birbirine bağlayan ve bir "biz birlikteliği" duygusunu besleyen dayanışmanın duygusal bileşeni olarak kabul edilmiştir (Jacobs ve Allen, 2005).

Gronvold (1988), duygusal dayanışma ölçeğini beş maddeden oluşan ve tek boyutlu bir yapı ile ilk kez ölçen bir araştırmacı olarak dikkat çekmektedir. Söz konusu beş madde; bir kişinin bir başkası için ne anlam ifade ettiği, kişilerin birbirleri için hissettikleri güven, adalet, saygı ve şefkat şeklinde sıralanmaktadır. Bu, Churchill'in (1979) "tek bir ögenin kavramın mükemmel bir temsilini sunma olasılığı yoktur" iddiasıyla çelişmektedir. Bu bağlamda turizm özelinde Woosnam (2008), 12 ifadeden oluşan yeni bir duygusal dayanışma ölçeği geliştirmiştir. Woosnam'ın (2008) bu çalışmasında ölçeğin alt boyutları; karşılayıcı yapı (ziyaretçilerin karşılanması) (*welcoming visitors*), duygusal yakınlık (*emotional closeness*) ve sempatik anlayış (*sympathetic understanding*) şeklinde ortaya çıkmıştır.

Woosnam (2008), yaptığı araştırmalar sonucunda bir destinasyondaki bölge sakinlerinin turistlerle etkileşime girdiklerinde, aynı davranışları paylaştıklarında ve onlarla benzer inançlara sahip olduklarında turistlerle duygusal bir dayanışma oluşturacağını öne sürmüştür. Woosnam (2011b), yerel halk-turist ilişkileri bağlamında duygusal dayanışmayı inceleyerek, her grubun üyeleri arasında paylaşılan inançların, davranışların ve etkileşimin, bireylerin birbirleriyle duygusal dayanışma derecesini önemli ölçüde yordadığını bulmuştur. Woosnam (2008) ayrıca duygusal dayanışma kapsamında yukarıda da belirtildiği gibi üç faktör geliştirmiştir. Bunlar; karşılayıcı yapı, duygusal yakınlık ve sempatik anlayış şeklindedir.

Karşılayıcı yapı; ekonomiye katkının takdir edilmesi, bölgenin ziyaret edilmesinden gurur duyma, ziyaretçilerin halka çeşitli katkılarının olması ve ziyaretçilere adil davranılması unsurlarından meydana gelmektedir (Woosnam, 2008:166). Kısaca, yerel halkın turistler ve turizmle ilgili kişisel çıkarlarını ifade eder (Woosnam, 2011c). Woosnam (2011c), yerel halkın turistlere karşı olumlu bir karşılayıcı yapıya sahip olmasının yerel halkın turizmin gelişmesine destek düzeyini önemli ölçüde yordadığını ortaya koymuştur.

Duygusal yakınlık, turistik bir destinasyondaki yerleşik halkın turistlere kendini yakın hissetmesi, turistlerle arkadaşlıklar kurması ve turistlere karşı sevgi duyması unsurlarından meydana gelmektedir. Woosnam ve Aleshinloye (2015), yerel halk ve turistler arasındaki olumlu etkileşimlerin daha sık görülmesinin, bu iki grup arasındaki yakınlığı güçlendirmeye yardımcı olacağını savunmaktadır.

Duygusal dayanışmayı oluşturan diğer bir boyut ise *sempatik anlayıştır*. Woosnam ve Aleshinloye (2012), turistlere karşı sempatik anlayış içinde olmanın, yerel halkın turizmin gelişmesine destek düzeyini önemli ölçüde yordadığına dikkat çekmektedir. Üstelik Woosnam (2011c), yerel halkın turistlere sergilediği sempatik anlayış davranışının, bölge sakinlerinin turistlere yönelik tutumları üzerinde güçlü bir etkisi olduğunu da göstermiştir. Prensipten olarak, eğer insanlar bir turistik bölgede ikamet ederlerse, bölge sakinlerinin ve turistlerin duygularını yorumlayıp anlayabileceklerdir (Draper, Woosnam ve Norman, 2011). Pek çok bölge sakini ve turist, birbirlerine karşı olumlu bir anlayış içerisinde yaşadıklarını, çünkü yerel halkın, turistlerin destinasyondaki olanakları kullandıkları gerçeğine alışkın olduklarını ileri sürmüşlerdir (Woosnam, 2011a). Yerel halkın gösterdiği bu tür bir empati, turizmin toplumlardaki olumsuz sosyal etkileri söz konusu olduğunda, onlara “kendilerini başkalarının yerine koyma” fırsatı vermektedir (Kohn, 1997).

Türkiye örneğinde duygusal dayanışma ölçeği üç çalışmada (Woosnam, Erul ve Ribeiro, 2017; Yetginer, 2019; Erul, Woosnam ve McIntosh, 2020) kullanılmıştır. Ancak bu çalışmalar bir ölçek uyarılma çalışması değildir. Bu çalışmalarda faktör analizi ile ölçeğin faktör yapısı ortaya konmuş ve duygusal dayanışmanın farklı değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. Literatürde duygusal dayanışma ölçeğinin Türkçeye uyarılmasına yönelik bir çalışmaya rastlanamamıştır.

Birçok araştırmacıya göre (McIntosh, 1998; Pizam, Uriely ve Reichel, 2000; Wearing ve Wearing, 2001) duygusal dayanışma teorisi yerel halk ve turist arasında var olan çok daha derin, kişisel ve duygusal bir ilişkiyi inceleme imkânı tanımaktadır. Bu bağlamda, duygusal dayanışma teorisinin turist-yerel halk ilişkisini ele alan diğer modellere (destinasyon yaşam eğrisi, rahatsızlık indeksi, sosyal mübadele, bütünleşik tehdit, temas hipotezi, toplumsal aidiyet ve yere bağlılık teorileri gibi) iyi bir alternatif olabileceği düşünülmektedir. Buradan hareketle, konuyla ilgili geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarılması ve bu bağlamda geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması ilgili yerli yazına ve duygusal dayanışma konusunda çalışmayı düşünen araştırmacılara katkı sağlayabilir.

Bu araştırmada, Woosnam (2008) tarafından geliştirilen duygusal dayanışma ölçeğinin Türkçeye uyarılması ve bu kapsamda geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının gerçekleştirilmesi

amaçlanmıştır. Duygusal dayanışma ölçeği, yerel halkın turistlere bakış açılarının, turistlerin topluma getirdiği hem olumlu hem de olumsuz sosyo-kültürel etkileri göstermesi açısından önem arz etmektedir. Bununla birlikte, meslek örgütleri ve turizm planlamacıları, yerel halkın turistlerle duygusal dayanışmasının derecesini ve duygusal dayanışmayı etkileyen önemli faktörleri bilmeleri halinde, topluluk içinde yerel halk ve turist ihtiyaçlarını karşılamak için özel stratejiler geliştirebilirler (Woosnam, 2008:5). Çalışmanın bu açılardan da ilgili yazına katkı sağlaması beklenmektedir.

LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde turizm özelinde duygusal dayanışma teorisinin ele alındığı çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu çalışmalardan birinde turistler ve yerel halk arasındaki sevgi davranışları incelenmiştir. Araştırma sonucunda hem yerel halkın hem de turistlerin; sahilde oturma, yürüyüş, yüzmeye, su sporları, binicilik ve piknik yapma gibi belirli plaj ve rekreasyon etkinliklerini aynı ortamda gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir (Prentice, Witt ve Wydenbach, 1994). Bununla birlikte, Woosnam'ın (2008) çalışması sonucunda ne plaj aktivitelerinin ne de açık hava rekreasyon aktivitelerinin duygusal dayanışmanın önemli yordayıcıları olarak hizmet etmediği gösterilmiştir. Ayrıca, Woosnam'ın araştırmasını gerçekleştirdiği yer olan Beaufort yöresinde, yerel halkın bölgeyi ziyaret eden turistlere karşı empati duyduğu görülmüştür. Yerel halk bölgenin doğal güzelliğine hayran kalan, trafik sıkışıklığına ve kazalarına sebep olabilen, mağaza ve restoran kuyruklarında daha uzun süre beklemelere neden olan turistlerle ilgili hissiyatlarını anlatırken "kendini başkasının yerine koyma" ifadesini sıklıkla kullanmıştır. Odak grup katılımcıları pek çok kez, turistlerin neden bu tarz şeyler yaptıklarını anladıklarını ifade etmişlerdir. Çünkü onlar da bunları Beaufort yöresinde ya da bu yöre dışındaki kendi seyahatlerinde yapmışlardır. Buna ek olarak, katılımcılar, şehir sakinlerinin turist olmanın nasıl bir şey olduğunu anladıklarını, çünkü Beaufort yöresine ilk taşındıklarında kendilerinin de turist olduklarını ve güzel manzarayı izlediklerini belirtmişlerdir. Bu çalışmada, duygusal dayanışmayı oluşturan üç boyuttan biri olan duygusal yakınlık, Beaufort halkı arasında en düşük ortalamaya sahip olurken, en yüksek ortalamaya karşılıklı yapı faktörüne ait olduğu görülmüştür. Turizme yüksek oranda ekonomik anlamda bağımlı olan kişiler, turistlerle en yüksek derecede duygusal yakınlık hissedenler ve turistlere karşı olumlu karşılıklı yapı içinde olanlar olmuşlardır. Aynı çalışmada; sempatik anlayış, duygusal yakınlık ve karşılıklı yapı boyutlarında ortaya çıkan farklılıkların yerel halkın son iki yıldaki seyahat deneyimleri ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Son iki yılda en çok geziye çıkan kişiler, duygusal dayanışmanın üç boyutunun her birinde en yüksek ortalamaya sahip olmuşlardır. Aşağıda literatür taramasının devamı sunulmakta olup, ölçeğin kullanıldığı çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmaların bir çoğunda doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçek üç boyutlu olarak kabul edilmiştir.

Woosnam (2011c), Texas'ta yerel halkın turistlerle yaşadıkları duygusal dayanışma derecesinin turizme ve turizm gelişimine yönelik tutumlarını nasıl etkileyebileceğini incelemiştir. Örneklem büyüklüğü 456 kişi olan çalışmada, turizmin etkisine yönelik tutum ölçeği içerisinde sadece iki faktör ile duygusal dayanışma karşılaştırılması yapılmıştır. Bu faktörler; turizm gelişimine yönelik destek ve turizmin topluma yaptığı katkılar olmuştur. Çalışmanın sonuçları; bölge sakinlerinin turizm ve turizmin gelişmesine ilişkin tutumlarının, sakinlerin turistlerle bireysel düzeyde deneyimledikleri dayanışma duygularından ve bu duyguların derecelerinden etkilenebileceği fikrine destek sağlamıştır. Bu çalışmada, karşılıklı yapı boyutu sadece turizm gelişimine yönelik desteği yordamıştır. Duygusal yakınlık boyutu ise, yalnızca turizmin topluma yaptığı katkıları önemli ölçüde yordamıştır. Son olarak sempatik anlayış boyutunun iki faktörü de yordadığı tespit edilmiştir.

Woosnam'ın (2016) Galveston County-Texas sınırlarında 447 kişi ile gerçekleştirdiği diğer bir çalışmada, duygusal dayanışmanın, Durkheim'ın (1995 [1915]) modelini destekleyecek şekilde turistler ve yerel halk arasındaki etkileşimin boyutu ya da sıklığı tarafından belirlendiği gösterilmiştir. Bu çalışmada, destinasyon pazarlamasına yönelik çalışmalar yapan kurumlar ve turizm işletmelerinin bölge sakinleri ve turistler arasında daha fazla etkileşimi teşvik etmesi ve bu şekilde her bir grubun üyeleri arasında daha büyük bir dayanışma duygusunun geliştirilebileceği önerisi sunulmuştur. Bunu gerçekleştirmek adına özel etkinliklerin, festivallerin düzenlenmesi, turistik olmayan dükkanlar ve restoranların (yani yerel halkın da gündelik yaşantısında ziyaret ettiği/hizmet aldığı mekanlar) turistlere önerilmesinin uygun olabileceği ifade edilmiştir.

Woosnam (2011a), Teksas'ta gerçekleştirdiği diğer bir çalışmada yerel halk ve turistler arasındaki duygusal dayanışmayı iki taraf açısından da incelemiştir. Araştırma 446 kişi üzerinde yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, turistlerin daha fazla olmak üzere iki tarafın da birbirlerine karşı duygusal yakınlık besledikleri tespit edilmiştir. Duygusal dayanışmayı oluşturan boyutlar açısından bakıldığında ise; iki tarafın da eşit oranlarda birbirlerine karşı sempatik anlayışa sahip oldukları, ancak yerel halkın turistlere oranla daha fazla karşılayıcı yaklaşım içinde buldukları belirlenmiştir.

Hasani ve arkadaşlarının (2016) Malezya'da 333 kişi ile gerçekleştirdikleri çalışmada, yerel halk ile turistler arasındaki duygusal dayanışmanın alt boyutları ile destinasyonda turizmin gelişimine yönelik yerel halkın tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Duygusal dayanışma ölçeğinin boyutlarından karşılayıcı yapı ile yerel halkın turizm gelişimini desteklemeye yönelik tutumları arasında önemli bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Çalışmada, turizm gelişimi ve turistlerin yaşadıkları alanları ziyaret etmelerinin yerel halkın çıkarına olup olmaması durumunun önemli olduğu görülmüştür. Yerel halkın çıkarına yönelik durumların ortaya çıkması halinde yerel halkın karşılayıcı bir yapıya sahip olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan, duygusal dayanışma ölçeğinin boyutlarından duygusal yakınlık ve sempatik anlayış ile yerel halkın turizme yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Yani, yerel halkın turistlere karşı duygusal yakınlık hissetmesinin ve sempatik anlayış davranışı sergilemesinin turizm gelişimine olan destekleri ile bir ilişki içinde olmadığı anlaşılmaktadır. Bu çalışma Woosnam'ın (2011c) modelini yeni bir bağlamda doğrulamış ve çalışmanın sonuçlarının farklı kültürel ortamlarda benzer olmayabileceğini göstermiştir.

Woosnam ve arkadaşları (2016) Nijerya'da festival turizmi kapsamında duygusal dayanışma ölçeğini kullanarak yerel halk ve turistler arasındaki mevcut ilişkiyi incelemiştir. Yerel halk ve turistler, duygusal dayanışma ölçeğini oluşturan üç boyuttan ikisinde (duygusal yakınlık ve sempatik anlayış) önemli ölçüde farklı duygusal dayanışma seviyeleri göstermişlerdir. Her iki faktörde turistler, yerel halkla karşılaştırıldığında önemli ölçüde daha yüksek derecede duygusal dayanışma düzeyine sahip olmuşlardır. 388 kişi ile gerçekleştirilen çalışmada, turistlerin çoğunluğunun (% 70'in üzerinde) festivale tekrar geldiği ve büyük çoğunluğunun (yaklaşık % 90) festivalde bir günden fazla kaldığı dikkate alındığında, turistlerin yerel halkla daha yüksek bir etkileşim yoğunluğu hissedebileceği belirtilmiştir.

Moghavvemi Aleshinloye ve Maruyama (2017) 333 kişi ile gerçekleştirdikleri çalışma sonucunda; duygusal dayanışma ölçeğini açıklayan boyutlardan karşılayıcı yapının, sempatik anlayışın, duygusal yakınlığın ve diğer bir değişken olan kişiliğin farklı yönlerinin yerel halkın tutumları ve turizmin gelişmesine verdikleri destek üzerinde önemli etkilere sahip olduğunu ortaya koymuşlardır. Karşılayıcı yapı ve sempatik anlayış düzeylerinin yerel halkın turizme ilişkin tutumları ile pozitif yönde ilişkili olduğunu gösteren sonuçlara rağmen, duygusal

yakınlık ile yerel halkın turizmin gelişmesine yönelik tutumları arasındaki ilişki olumsuz olmuştur.

Ribeiro ve arkadaşları (2017), Cape Verde adasında duygusal dayanışma ve destinasyon sadakati arasındaki ilişkiyi ölçmeye çalışmışlardır. Çalışmada örneklem büyüklüğü 464 kişiden oluşmuştur. Turistlerin destinasyondaki yerel halk tarafından iyi bir şekilde karşılanmasının ve yerel halkın turistlere karşı sempatik anlayış davranışı sergilemelerinin (veya sempatik anlayış içinde olmalarının) turistlerin destinasyon sadakatini doğrudan etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca turistlerin yerel halk ile duygusal dayanışması, memnuniyet aracılığıyla doğrudan veya dolaylı olarak tutum ve davranışın önemli bir göstergesi olmuştur. Sonuçlar ayrıca, turistlerin yerel halkla duygusal dayanışması ile destinasyondan duydukları memnuniyeti arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Li ve Wan (2017), Makao'da 308 kişilik bir örneklem grubu üzerinde festival turizmi ve duygusal dayanışma arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonucunda yerel halkın festivalin olumlu etkilerine yönelik algılarının duygusal dayanışmadan etkilendiği belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle, yerel halkın yaşadıkları bölgede festival gelişimine verdikleri destekleri, turistlerle olan duygusal dayanışmalarından etkilenebilmektedir. Çalışmada; duygusal dayanışma ölçeğini açıklayan faktörlerden karşılayıcı yapı ve duygusal yakınlığın yerel halkın festival turizminin etkilerine yönelik algısı ve desteği üzerinde olumlu etkisi söz konusuysen, sempatik anlayışın olumsuz yönde bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Woosnam, Erul ve Ribeiro (2017), Antalya'da yerel halkın turistlerle olan duygusal dayanışmasını ölçmüşlerdir. 660 kişiden elde edilen veriler, duygusal dayanışmanın, yöre halkının bölgede ne kadar süre yaşadığına ve hane halkının yıllık gelir düzeyine göre değişmediğine işaret etmiştir. Aynı araştırmada, erkeklerin kadınlara göre turistlerle olan duygusal dayanışmasının daha yüksek olduğu görülmüştür. Eğitim seviyesi ve duygusal dayanışma değişkenleri arasında da anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Mezuniyet durumu lise altında olanların, eğitim seviyesi daha iyi olanlara göre turistlerle olan duygusal dayanışmasının üç boyutta da daha yüksek olduğu saptanmıştır. Turizm endüstrisinde istihdam edilen hane halkı ve hane halkının turizme ekonomik bağımlılık düzeyi, duygusal dayanışma algılarındaki en güçlü farklılıkları ortaya koymuştur. Genel olarak, ailede birinin turizmle ilgili pozisyonlarda çalıştığı hanelerde turizme olan ekonomik bağımlılığının ve üç duygusal dayanışma boyutunun yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Yetginer (2019), Balıkesir'in Edremit ilçesinde 468 kişilik bir örneklem ile Zeytinli Rock Festivali'nin etkilerinin yerel halk tarafından nasıl algılandığının, yerel halkın festival ve turizm gelişimine desteklerinin ve festivale katılmak amacıyla gelen ziyaretçilere yönelik algı ve tutumlarının tespit edilmesi amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışma sonucunda, festivalin olumlu ve olumsuz etkilerinden "toplumsal imaj ve eğlence fırsatı", "güvenlik riskleri" ve "ekonomik maliyet" değişkenlerinin yerel halkın festival gelişim desteği üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Festivalin olumlu ve olumsuz etkilerinden "toplumsal imaj ve eğlence fırsatı", "ekonomik gelişim", "altyapı ve kentsel gelişim", "trafik sorunları" ve "çevresel risk ve sosyal çatışma" değişkenlerinin ise yerel halkın turizm gelişim desteği üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ayrıca, festivalin pozitif ve negatif etkileri ile yerel halkın festival gelişim desteği arasında duygusal dayanışmanın aracı etkisi incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda orijinali üç boyutlu olan ölçek bu çalışmada tek boyutla açıklanmıştır ve duygusal dayanışma değişkeninin negatif yönde aracı etkisinin olduğu saptanmıştır. Yani; yerel halk, festivale katılanlar ile duygusal dayanışma içinde olsa bile, yerel halkın bölgedeki turizm ve festival gelişimine desteklerinde duygusal dayanışmanın olumlu yönde moderatör etkisinden söz edilememektedir.

Erul, Woosnam ve McIntosh (2020), yerel halkın turizmi destekleme yönündeki davranışsal niyetlerini ölçmek için duygusal dayanışma ve planlı davranış yapıları teorisini birleştiren bir model formüle etmek amacıyla İzmir’de bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. 740 kişi üzerinde yürütülen araştırma sonucunda; yerel halkın turistlerle duygusal dayanışma derecesi, turizmin gelişmesine yönelik tutumsal desteklerini önemli ölçüde yordamıştır. Duygusal dayanışma ölçeğinin ve ölçeği oluşturan üç faktörün, turizmin gelişmesine yönelik tutumsal desteğin öncüsü olduğu kabul edilmiştir.

Joo ve Woosnam (2020), potansiyel turistlerin, karşılaşmayı bekledikleri diğer turistlere karşı duygusal dayanışma geliştirip geliştiremeyeceğini araştırmışlardır. Bunun için Amerika Birleşik Devletleri’nde inanç turizmine katılan turistler üzerinde bir çalışma yürütmüşlerdir. Bu kapsamda Woosnam ve Aleshinyole’nin (2013) turistlerin yerel halk ile olan duygusal dayanışması ölçeğinde değişiklikler yapılmıştır. 10 ifadeden oluşan duygusal dayanışma ölçeğine dört ifade daha eklenmiştir. Değiştirilmiş bu duygusal dayanışma ölçeği, topluluğa aidiyet ve adalet olarak adlandırılan iki faktör ile açıklanmıştır. Topluluğa aidiyet, çoğunlukla benzerlik ve yakınlık hissini ele almıştır ve 10 önermeli orijinal duygusal dayanışma ifadelerinden oluşmuştur. Adalet ise, turistlerin diğer turistlere duyduğu saygıyı gösteren üç madde ile ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; turist-yerel halk etkileşimi açısından duygusal dayanışma ölçeğinin son yıllarda literatürde yerini aldığı, kavramın yazarlar tarafından farklı ülkelerde birçok değişkenle ilişkisinin araştırma konusu edildiği, ancak yerli yazında konuyla ilgili çalışmaların oldukça sınırlı düzeyde kaldığı dikkati çekmiştir.

YÖNTEM

Bir ölçek uyarlama çalışması olan bu araştırmada Woosnam (2008) tarafından geliştirilen “Duygusal Dayanışma” ölçeğinin yazarından izin alınarak Türkçeye uyarlanması sağlanmıştır. Ölçeğin özgün hali üç alt boyut ve 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki her bir madde “1: kesinlikle katılmıyorum ve 7: kesinlikle katılıyorum” olmak üzere yedili Likert ölçeği ile derecelendirilmiştir. Araştırmamızda Woosnam’ın (2008) geliştirdiği duygusal dayanışma ölçeği Türkçeye uyarlanırken geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları kapsamında dil geçerliği test edilmiş, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve uyum değerlerine yer verilmiştir.

Veri Toplama Aracı ve Süreci

Araştırma verileri anket tekniğiyle toplanmıştır. Anket formunun ilk bölümü katılımcılara ait demografik bilgilerden oluşmaktadır. İkinci bölümde ise Woosnam’ın (2008) geliştirdiği ‘duygusal dayanışma ölçeği’ (emotional solidarity scale) yer almaktadır. Orijinal ölçek üç alt boyut ve 12 maddeden oluşmaktadır. Öncelikle etik kurulu izni alınmış ve alınan iznin ardından uygulamaya geçilmiştir. Araştırma verileri 10 Temmuz-10 Ağustos 2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Veriler Covid-19 pandemi sürecinde toplandığından dolayı, bahsi geçen dönemde getirilen birtakım kısıtlamalar ve alınan önlemlerin veri toplama sürecinde neden olabileceği zorluklar da dikkate alınarak verilerin web ortamında toplanmasına karar verilmiştir. Arzu edilen örneklem sayısına ulaşabilmek için kartopu örnekleme modelinin kullanılması tercih edilmiştir. Bu modelde bir şekilde evrene dâhil bazı kişiler ile iletişim kurulmakta ve söz konusu iletişim kurulan kişiler vasıtasıyla başkalarına ulaşılmaktadır. Bir sonraki adımda ise, aynı yöntemle başka kişilere ulaşılarak süreç devam etmektedir (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2010:141). Bu aşamada katılımcı iletişim bilgilerine tanıdıklar aracılığıyla telefon numaraları ve elektronik posta adresleri üzerinden ulaşılmıştır.

Google formlar aracılığıyla web ortamına aktarılan anketler Nevşehir’de yaşayan yerleşik halka çeşitli teknolojik haberleşme uygulamaları (whatsapp ve elektronik posta) ile iletilmiştir. Bu şekilde doldurulmak üzere katılımcılara gönderilen anketlerden veri sağlamaya elverişli 435 adet anket formu elde edilmiştir. Böylece araştırmanın veri tabanı 435 katılımcıdan oluşmuştur. Sekaran (1992:253) çalışmasında, 100.000 kişi üzerinde evren büyüklüğü için 384 örneklem sayısının yeterli olduğunu belirtmektedir. Buradan hareketle, örneklem grubunu oluşturan 435 katılımcının evreni temsil kabiliyetine sahip olduğu söylenebilir.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS 26.0 ve AMOS 22 istatistik paket programları ile analiz edilmiştir. Katılımcıların demografik bilgileri sıklık ve yüzde dağılımlarına bakılarak çözümlenmiştir. Ölçeğin İngilizceden Türkçeye çevirisinde geri çevirme yöntemi benimsenmiştir. Türkçe soru formu ile İngilizce soru formunun anlamlarının ne derece yakın olduğunu tespit etmek amacıyla iki ölçek arasındaki Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı değerlendirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği faktör analizi ile test edilmiş; güvenilirliği için ise iç tutarlılık katsayılarına (Cronbach’s Alpha) bakılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bulguları kapsamında ilk olarak örneklemin demografik özelliklerine yer verilmiştir. Ardından geçerlik ve güvenilirlik analizlerine ilişkin sonuçlar sunulmuştur.

Örneklemin Demografik Özellikleri

Örnekleme oluşturan grubun demografik özellikleri Tablo 1’deki gibidir. Demografik değişkenler; cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu, yaş, ikamet süresi, aylık gelir, meslek ve turizm sektörü dışında çalışanların meslekleri kapsamında değerlendirilmiştir.

Tablo 1’de de görüldüğü gibi, katılımcıların yarısından fazlası (%56,1) erkeklerden oluşmaktadır. Medeni durum değişkeni açısından dengeli bir dağılım söz konusudur. Katılımcıların yarısından çoğunun üniversite mezunu olduğu anlaşılmaktadır (%45,5 lisans ve %17,2 önlisans). Yaş değişkeni açısından ‘18-29’ ve ‘30-39’ yaş aralığı seçenekleri ön plana çıkmıştır. Katılımcıların yaklaşık yarısı (%49,2) 21 yıl ve üzeri bir süreden beri Nevşehir’de ikamet ettiklerini belirtmiştir. Örnekleme oluşturan grubun yaklaşık üçte birinin (%37,2) aylık ortalama gelirinin 2000 TL-5000 TL arasında olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların yarısından çoğunun (%56,3) turizm sektörü dışında bir mesleğe sahip oldukları belirlenirken, turizm sektörü ile ilgili bir meslekte çalışanlar %43,7’lik bir oranı oluşturmuştur. Turizm sektörü dışında bir meslek kolunda çalışanların %20,5’i özel sektörde iş hayatını sürdürdüklerini belirtirken; %15,9’u kamu çalışanı olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken		n	%
Cinsiyet	Bayan	191	43,9
	Erkek	244	56,1
	Toplam	435	100
Medeni Durum	Evli	222	51
	Bekâr	213	49
	Toplam	435	100
Öğrenim Durumu	İlkokul	5	1,1
	Ortaokul	32	7,4
	Lise	77	17,7
	Önlisans	75	17,2
	Lisans	198	45,5
	Lisansüstü	48	11
	Toplam	435	100
Yaş	18-29 yaş	133	30,6
	30-39 yaş	123	28,3
	40-49 yaş	76	17,5
	50-59 yaş	53	12,2
	60 yaş ve üzeri	50	11,5
	Toplam	435	100
İkamet Süresi	0-10 yıl	114	26,2
	11-20 yıl	107	24,6
	21 yıl ve üzeri	214	49,2
	Toplam	435	100
Aylık gelir	2000 TL altı	93	21,4
	2000-5000 TL	162	37,2
	5001-7500 TL	111	25,5
	7501 TL ve üstü	69	15,9
	Toplam	435	100
Meslek	Turizm sektöründe	190	43,7
	Turizm sektörü dışında	245	56,3
	Toplam	435	100
Turizm sektörü dışında çalışanların meslekleri	Özel Sektör	8	20,5
	Kamu çalışanı	69	15,9
	İşsiz	18	4,1
	Öğrenci	39	9
	Emekli	38	8,7
	Ev Hanımı	31	7,1
Toplam		435	100

Geçerlik Analizlerine İlişkin Bulgular

Araştırmada kullanılan ölçeğin öncelikle dil geçerliği, ardından ise yapı geçerliği test edilmiştir.

Dil Geçerliliği

Dil geçerliliği kapsamında ilk aşamada ölçeğin İngilizceden Türkçeye çevirisi turizm alanında akademik çeviriler yapan, deneyimli üç mütercim tercümana yaptırılmıştır. Ölçek iki hafta sonra aynı tercümanlara tekrar gönderilerek bu kez geri çeviri (Türkçeden İngilizceye) yapmaları istenmiştir. Ölçeğin bu şekilde yapılan çevirileri üzerinden altı uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların düzeltmeleri ve yönlendirmeleri doğrultusunda ölçek üzerinde birtakım düzenlemeler yapılmış ve uzman görüşleri sonucunda oluşan ölçeğe nihai şekli verilmiştir. İngilizce ve Türkçe ölçeklerin dilsel eşdeğerlik çalışmasının yapılabilmesi için turistik destinasyonlarda yaşayan iki mütercim tercümanın ve 18 İngilizce öğretmeninin anket formlarını iki hafta arayla (önce ölçeğin orijinal İngilizce hali, daha sonra ise Türkçe hali) doldurmaları istenmiştir. Uygulama sonucunda elde edilen bulgular kapsamında ölçek maddelerinin İngilizce ve Türkçe çevirileri arasındaki korelasyonlar Tablo 2’de gösterilmiştir. Katılımcıların her iki soru formundan aldıkları puanlar Pearson momentler çarpım korelasyon katsayısına bakılarak değerlendirilmiştir. Korelasyon katsayısının 0,70-1,00 arasında olması yüksek; 0,70-0,30 arasında olması orta düzeyde bir ilişkisi olduğuna işaret etmektedir (Büyüköztürk, 2014: 32). Korelasyon analizi sonucunda ölçeğin İngilizce ve Türkçe formları arasında yüksek düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r = .91$; $p = 0.000$). Söz konusu bulgudan hareketle, duygusal dayanışma ölçeğinin dilsel geçerliğinin sağlandığı söylenebilir. Dil geçerliliği sağlanan anket formu, bir sonraki aşamada Nevşehir ilinde ikamet eden 435 yerel halk üzerinde uygulanmıştır.

Tablo 2. Ölçek Maddelerinin İngilizce ve Türkçe Çevirileri Arasındaki Korelasyonlar

Maddeler	Uygulama	r
Ö1	Türkçe	,911
	İngilizce	
Ö2	Türkçe	,875
	İngilizce	
Ö3	Türkçe	,854
	İngilizce	
Ö4	Türkçe	,925
	İngilizce	
Ö5	Türkçe	,588
	İngilizce	
Ö6	Türkçe	,668
	İngilizce	
Ö7	Türkçe	,878
	İngilizce	
Ö8	Türkçe	,872
	İngilizce	
Ö9	Türkçe	,769
	İngilizce	
Ö10	Türkçe	,848
	İngilizce	
Ö11	Türkçe	,876
	İngilizce	
Ö12	Türkçe	,820
	İngilizce	

* $p < .01$

Yapı Geçerliliği

Yapı geçerliliği kapsamında açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Açımlayıcı Faktör Analizi

Duygusal dayanışma ölçeğinin faktör yapısı açımlayıcı faktör analizi yapılarak incelenmiştir. Öncelikle verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını görmek adına Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği katsayısına ve Bartlett's küresellik testi sonucuna bakılmıştır. KMO'nun 0,60'dan yüksek ve Bartlett's testinin $p < 0,001$ önem düzeyinde çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 1996). Gerçekleştirilen analiz sonucunda KMO değerinin ,908 olduğu görülmüştür. Bartlett testi χ^2 değeri ise 2843,262, $df=28$, $p < 0,001$ olarak saptanmıştır. Bu değerlerden veri setinin faktör analizine uygun olduğu anlaşılmaktadır. Uygun faktör sayısını belirlemede özdeğeri 1'den büyük olanların seçilmesine özen gösterilmiştir. Çözümlenelerde ,500'ün altında faktör yüküne sahip olan, herhangi bir faktöre atanamayan, iki faktöre birden atanan ve faktör yükleri farkı 0,10'dan az olan önermelerin analizden çıkarılarak faktör analizinin tekrarlanması görüşü benimsenmiştir (Erdem ve Bakkal, 2019:594). Varimax döndürme yöntemi benimsenerek yapılan ilk faktör analizi sonucunda ölçekte yer alan 12. önermenin (Yöremize gelen ziyaretçilere sevgi duyarım) iki faktörde 0,10'dan daha az bir farkla yer aldığı görülmüştür. Büyüköztürk (2002), birden fazla faktörde 0,10'dan daha az bir farkla yer alan herhangi bir maddenin, binışik bir madde olarak değerlendirildiğinden dolayı ölçekten çıkarılmasını önermektedir. Bu madde ölçekten çıkarılıp faktör analizi tekrarlandığında ,500'ün altında faktör yüküne sahip olan, herhangi bir faktöre atanamayan, iki faktöre birden atanan ve faktör yükleri farkı 0,10'dan az olan herhangi bir önermeye rastlanmamıştır. Netice olarak özdeğeri 1'den büyük olan ve 11 maddeden oluşan anlamlı iki faktör elde edilmiştir. Bu iki faktörün, toplam varyansın %65,155'ini açıkladığı görülmüştür. Elde edilen iki faktörlü ve 11 maddeden oluşan bu yapı orijinal ölçekten farklılık göstermektedir. Özgün ölçekteki birinci ve üçüncü faktörler bu uyarılama çalışmasında tek faktör altında toplanmıştır. Literatürde buna benzer araştırma sonuçları mevcuttur. Örneğin; Yetginer'in (2019) çalışmasında kullandığı duygusal dayanışma ölçeği, üç boyuttan oluşan orijinal ölçeğin aksine tek boyutla açıklanmıştır. Tablo 3'te açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3. Duygusal Dayanışma Ölçeğine İlişkin Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

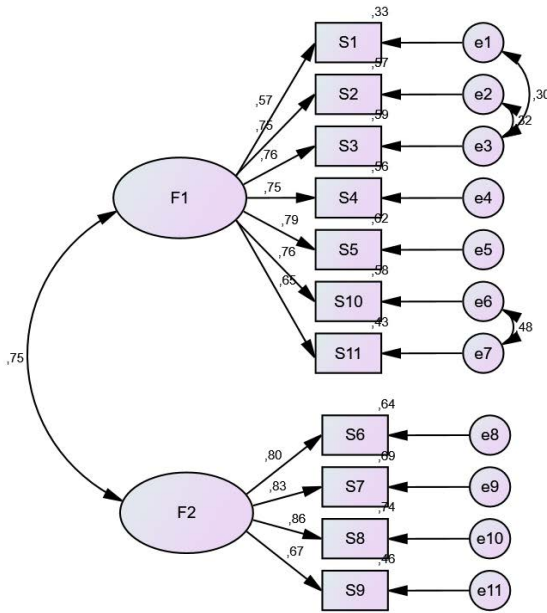
Faktörler	Faktör Yükleri
1.Sempatik Anlayış ve Duygusal Yakınlık	
Yöremize gelen ziyaretçiler ile birçok ortak yönüm var	,717
Yöremize gelen ziyaretçilere güvenebilirim	,785
Yöremize gelen ziyaretçiler ile kendimi özdeşleştiririm	,830
Yöremize gelen ziyaretçiler ile fikirlerimi paylaşıyorum	,673
Yöremize gelen ziyaretçileri (duygu ve davranışlarını) anlarım	,716
Yöremizde tanıştığım ziyaretçilerin bazılarını kendime yakın hissederim	,690
Yöremize gelen ziyaretçilerin bazıları ile arkadaşlıklar kurarım	,641
Toplam Varyans	54,008
2. Karşılıklı Yapı (Ziyaretçilerin Karşılınması)	
Yerel ekonomiye yaptıkları katkıdan dolayı ziyaretçileri takdir ediyorum	,742
Ziyaretçilerin yöremize gelmelerinden gurur duyuyorum	,871
Ziyaretçilerin yöremize gelmesinde toplumsal faydalar olduğunu düşünüyorum	,811
Yöremize gelen ziyaretçilere adil davranırım	,747
Toplam Varyans	11,147

Tablo 3'te de görüldüğü gibi, duygusal dayanışma ölçeğini açıklayan birinci faktör yedi önermeden oluşmakta olup, toplam varyansın %54,008'ini açıklamaktadır. Bu faktörde, destinasyonda yaşayan yerel halkın turistlere karşı duyduğu sempati ve duygusal yakınlık hislerine yönelik önermeler bir araya gelmiştir. Bu nedenle faktör "Sempatik Anlayış ve Duygusal Yakınlık" olarak adlandırılmıştır. Faktördeki temel değişkenler; "Yöremize gelen ziyaretçilerle kendimi özdeşleştiririm" (.830) ve "Yöremize gelen ziyaretçilere güvenebilirim" (.785) şeklindeki önermelerdir.

İkinci faktör ise yerel halkın ziyaretçilere yönelik nasıl bir karşılayıcı tutum içinde oldukları ile ilgilidir ve varyansın %11,147'sini açıklamaktadır. Bu faktöre "Karşılıklı Yapı (Ziyaretçilerin Karşılanması)" adı verilmiştir. Dört maddeden oluşan bu faktördeki temel değişkenler; "Ziyaretçilerin yöremize gelmelerinden gurur duyuyorum" (.871) ve "Ziyaretçilerin yöremize gelmesinde toplumsal faydalar olduğunu düşünüyorum" (.811) şeklindeki önermelerdir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Önceden oluşturulmuş bir yapının bir model olarak doğrulanması amacıyla yapılan analizlere doğrulayıcı faktör analizi denir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Doğrulayıcı faktör analizi yapılırken maximum likelihood kestirme metodu benimsenmiştir. Bu aşamada ölçeğin ortaya çıkan yapısını sınamak amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Çokluk ve arkadaşları (2010: 304), t değerlerinin 1,96'yı aşması halinde parametre değerlerinin 0,05 seviyesinde anlamlı olduğunu belirtmektedirler. Bu bağlamda Şekil 1'deki t değerlerine bakıldığında ,574 ile ,858 arasında olduğu ve tüm maddelerin t değerlerinin anlamlı olduğu görülmektedir.

$\chi^2=138,798$ SD=40 $\chi^2/sd=3,47$ P-Değeri=,001 RMSEA= ,075

Şekil 1. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Kuramsal model ile elde edilen verilerin uyumunun değerlendirilmesi adına pek çok uyum indeksi kullanılması önerilmektedir (Dağlı ve Baysal, 2016). Bu çalışmada da modelin uyum iyiliği değerlerinin yükseltilebilmesi için düzeltme indeksleri kullanılmıştır. Daha açık bir ifade ile her bir değişkenin hata terimleri arasında uyum iyiliğini kırk binden fazla yükseltecek düzeltme indeksleri uygulanmıştır (Hu ve Bentler, 1999). Uyum indekslerinden olan NFI ,952; CFI ,965; GFI ,943; IFI ,965; TLI ,952; RMSA 0.75; SRMR ,039 olarak tespit edilmiştir. Söz konusu değerler ölçeğin faktör yapısının doğrulayıcı faktör analizi sonucunda iyi bir uyuma sahip olduğuna işaret etmektedir. Tablo 4'te ortaya çıkan değerlerin Engel ve Moosbrugger'in (2003) araştırmalarında vurguladıkları doğrulayıcı faktör analizi sonucunda karşılaştırılması gereken standart uyum ölçütlerinin kabul edilebilir değerlerinin üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Standart Uyum Ölçütleri ve Araştırmanın Uyum Değerleri

Uyum ölçütleri	Kabul edilebilir değerler	Araştırmadaki duygusal dayanışma ölçeğine ilişkin değerler
GFI	0,90-0,95	,943
CFI	0,95- 0,97	,965
NFI	0,90-0,95	,952
IFI	0,90-0,95	,965
TLI	0,90-0,95	,952
RMSA	0,05 -0,08	,075
SRMR	0,05- 0,10	,039

Uyum iyiliği değerleri ağırlıklı olarak mükemmel uyum gösterirken RMSA değeri ise kabul edilebilir değerler arasında yer almaktadır (Hu ve Bentler, 1999; Engel ve Moosbrugger, 2003). Uyum indeksleri incelendiğinde ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranının (3,47) 5'in altında olduğu görülmüştür.

Güvenirlilik Analizi

Amos programında doğrudan Cr değerini elde etmek mümkün olmadığından dolayı faktör yüklerinin algoritmasına dayalı olarak hesaplama yapan web tabanlı bir program (www.analysisinn.com) kullanılmıştır. Aynı zamanda alfa değerleri de SPSS üzerinden hesaplanmıştır. Duygusal dayanışma ölçeğinin güvenilirliğini incelemek için iç tutarlık (Cronbach's Alpha) katsayısına bakılmıştır. Ölçeğin tamamı için alfa katsayısı ,910 olarak hesaplanmıştır. Her bir boyut ayrı ayrı değerlendirildiğinde ise alfa katsayılarının birinci faktörde ,891; ikinci faktörde ise ,867 olarak gerçekleştiği görülmüştür. Güvenirlilik analizi sonucunda ortaya çıkan iç tutarlık değerleri Tabachnick ve Fidell, (1996) ve Karakoç ve Dönmez, (2014: 46) tarafından mükemmel olarak yorumlanan değerlerdir. Özetle, elde edilen bu sonuçlardan hareketle duygusal dayanışma ölçeğinin iç tutarlılık sağladığı ve Türkiye şartlarında güvenilir bir veri toplama aracı olduğu söylenebilir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu çalışmada, Woosnam (2008) tarafından geliştirilen duygusal dayanışma ölçeği Türkçeye uyarlanmış ve bu kapsamda ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği test edilmiştir. Araştırma verileri Nevşehir'de ikamet eden 435 kişiden toplanmıştır. Çalışma kapsamında ilk aşamada, üç alt boyut ve on iki maddeden oluşan orijinal ölçek üç mütercim tercümana gönderilmiş ve

İngilizceden Türkçeye çevirisi sağlanmıştır. İki hafta sonra aynı tercümanlardan geri çeviri yapmaları istenmiştir. Bu çeviriler üzerinden uzman görüşü alınmış ve uzmanların önerileri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra nihai ölçek formları elde edilmiştir. İki form arasında anlamsal farklılıkların olup olmadığını anlamak amacıyla İngilizce ve Türkçe formlar turistik destinasyonlarda yaşayan bir grup İngilizce öğretmeni ve tercümana iki hafta ara ile uygulanmıştır. Yapılan bu uygulama sonucunda ölçeğin İngilizce ve Türkçe formları arasında yüksek düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür ($r = ,91; p < 01$). Böylece ölçeğin dilsel eşdeğerliğinin yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin güvenirlik analizi sonucunda elde edilen alfa katsayısı ,910 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, ölçeğin iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Söz konusu bulgu, literatürdeki önceki benzer çalışmaların sonuçlarıyla uyumludur (Woosnam, 2008; Woosnam, Shafer, Scott ve Timothy, 2015; Hasani vd., 2016; Li ve Wan, 2017; Moghavvemi vd., 2017; Ribeiro vd., 2017; Yetginer, 2019, Joo ve Woosnam, 2020). Duygusal dayanışma ölçeğinin faktör yapısı ise açımlayıcı faktör analizi yapılarak test edilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin iki faktör ve 11 maddelik bir yapıyla açıklandığı ve orijinal ölçek ile farklılık gösterdiği görülmüştür. Orijinal ölçeğin 1. ve 3. faktörleri bu ölçek uyarlama çalışmasında tek faktör altında toplanmıştır. Benzer konuda Türkiye koşullarında gerçekleştirilen Yetginer'in (2019) çalışmasında ise, duygusal dayanışma ölçeği tek faktörlü bir yapıyla açıklanmıştır. Bu bağlamda, orijinal ölçeğe ilişkin geçerlik analizi sonuçlarının farklı kültürel ortamlarda benzer olamayabileceği görülmektedir.

Ölçeğin yapı geçerliğinin sınanması amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ortaya çıkan ölçeğin maddelerinin faktör yüklerinin ,574 ile ,858 arasında olduğu hesaplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda uyum indeksleri incelendiğinde ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranının (3,47) 5'in altında olduğu görülmüştür. Diğer uyum indeksleri ise RMSEA: ,075, SRMR: ,039, GFI: ,943, CFI: ,965, NFI: ,952, IFI: ,965, TLI: ,952 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara bakılarak ölçeğin kabul edilebilir uyum indekslerine sahip olduğu söylenebilir. Benzer şekilde Woosnam (2008) gerçekleştirdiği doğrulayıcı faktör analizi sonucunda CFI: ,931, RMSEA: ,044, değerlerini bulurken; Woosnam vd. (2015), iki farklı destinasyonda gerçekleştirdikleri çalışmada, ilk destinasyon için CFI: ,93, RMSEA: ,09; ikinci destinasyon için ise CFI: ,99, RMSEA: ,05 değerlerini elde etmişlerdir. Bunların yanı sıra Hasani ve arkadaşlarının (2016) yaptıkları çalışmada CFI: ,930, RMSEA: ,071, GFI: ,882, TLI: ,915; Woosnam ve arkadaşlarının (2016) gerçekleştirdikleri araştırmada CFI: ,95 VE RMSEA: ,08; Woosnam ve arkadaşlarının (2017) ortaya koydukları bir çalışmada ise CFI: ,99, RMSEA: 0,03 şeklinde değerlere ulaşılmıştır. Son olarak Joo ve Woosnam (2020) yürüttükleri bir çalışma sonucunda SRMR: ,041, CFI: ,940, RMSEA: ,069 ve TLI: ,935 değerlerine ulaşmışlardır. Elde edilen bu sonuçlar çalışmamızın bulguları ile uyumludur.

Gerçekleştirilen geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda duygusal dayanışma ölçeğinin Türkçe formununun 7'li Likert tipi derecelendirmesinin Türk kültürüne uygun olduğu ve Türkiye'deki turistik destinasyonlarda yaşayan yerel halkın turistlerle olan duygusal dayanışmasının ölçülmesinde geçerli ve güvenilir bir veri toplama aracı olarak kullanılabilceği söylenebilir.

İlgili literatür incelendiğinde duygusal dayanışma ölçeğinin Türkçeye uyarlanmasına yönelik bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bu yüzden literatürde önemli bir açığı kapatabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın sonuçlarından hareketle, duygusal dayanışma ölçeği Türkiye'deki turistik destinasyonlarda ikamet eden yerel halktan veri toplamak amacıyla kullanılabilir. Araştırmacılar duygusal dayanışma ölçeğini farklı değişkenlerle ilişkisi açısından ele alarak

literatüre katkı sağlayabilirler. Böylece yürütülen bu görgül çalışmaların sonuçları dikkate alınarak Türkiye'deki turistik destinasyonlarda meslek örgütleri ve turizm planlamacıları konuya ilişkin özel stratejiler geliştirebilirler.

Mevcut çalışmanın bulgularında bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Araştırmanın temel sınırlılığı, verilerin tek bir destinasyondan toplanmış olmasıdır. Ayrıca demografik değişkenler kapsamında turizm sektöründe çalışan katılımcıların turizmde hangi meslekleri icra ettiklerinin bilinmesi faydalı olacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Türk Turizm Araştırmaları Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 16.06.2021 tarih ve 2021/4 sayılı karar numarası ile izin alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya Yayıncılık: Sakarya.

Barbalet, J.M. (1994). Ritual Emotion and Body Work: A Note on the Uses of Durkheim. *Social Perspectives on Emotion*, 2: 111-123.

Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Pegem A Yayıncılık: Ankara.

Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Churchill, G. (1979). A Paradigm for Developing Better Measures of Marketing Constructs. *Journal of Marketing Research*, 16 (February): 64-73.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları* (Birinci baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Dağlı, A. ve Baysal, N. (2016). Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59): 1250-1262.

Draper, J., Woosnam, K.M. and Norman, W.C. (2011). Tourism use history: Exploring a New Framework for Understanding Residents' Attitudes Toward Tourism. *Journal of Travel Research*, 50 (1): 64-77.

Durkheim, E. (1995[1915]). *The Elementary Forms of the Religious Life*. New York: Free Press.

Engel, S. K. and Moosbrugger, H. (2003). Evaluating The Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness-of-Fit Measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8 (2): 23-74.

Erdem, B. ve Bakkal, S. (2019). Kırgızistan'ı Ziyaret Eden Turistlerin Memnuniyet Algıları. *Uluslararası Yönetim, İktisat ve İşletme Dergisi*, 15(2): 582-611.

- Erul, E., Woosnam, K.M. and McIntosh, Wm. A. (2020). Considering Emotional Solidarity and the Theory of Planned Behavior in Explaining Behavioral Intentions to Support Tourism Development. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(8): 1158–1173.
- Gronvold, R. (1988). Measuring Affectual Solidarity. In *Measurement of Intergenerational Relations*, ed: D. Mangen, V. Bengston, and P. Landry. Newbury Park, CA: Sage, 74-97.
- Hasani, A., Moghavvemi, S. and Hamzah, A. (2016). The Impact of Emotional Solidarity on Residents' Attitude and Tourism Development. *Plos one*, 11(6): 1-14.
- Hammarstrom, G. (2005). The Construct of Intergenerational Solidarity in a Lineage Perspective: A Discussion on Underlying Theoretical Assumptions. *Journal of Aging Studies*, 19: 33-51.
- <https://www.analysisinn.com/post/how-to-calculate-average-variance-extracted-and-composite-reliability/> (Erişim Tarihi:10.09.2021)
- Hu, L. T. and Bentler, P. M. (1999). Cutoff Criteria for Fit Indexes in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1): 1-55.
- Jacobs, S. and Allen, R.T. (Eds.) (2005). *Emotion, reason, and tradition: Essays on the social, political and economic thought of Michael Polanyi*. Burlington, VT: Ashgate Publishing.
- Joo, D. and Woosnam, K.M. (2020). Measuring Tourists' Emotional Solidarity with One Another—A Modification of the Emotional Solidarity Scale. *Journal of Travel Research*. 59 (7): 1186–1203.
- Jurowski, C. and Gursoy, D. (2004). Distance Effects on Residents' Attitudes Toward Tourism. *Annals of Tourism Research*, 31(2): 296-312.
- Karakoç, F. Y. ve Dönmez, L. (2014). Ölçek geliştirme çalışmalarında temel ilkeler. *Tıp Eğitimi Dünyası*, (40): 39-49.
- Kohn, T. (1997). Tourists and Tourism: Identifying with People and Places. (S. Abram, J. Waldren ve D. Macleod (eds) *Island Involvement and the Evolving Tourist* içinde (s.15–28). Routledge.
- Li, X. and Wan, Y.K.P. (2017). Residents' Support for Festivals: Integration of Emotional Solidarity. *Journal of Sustainable Tourism*, 25 (4): 517-535.
- McIntosh, A. (1998). Mixing methods: Putting the Tourist at the Forefront of Tourism Research. *Tourism Analysis*, 3: 121-127.
- Moghavvemi, S., Woosnam, K. M., Paramanathan, T, Musa, G. and Hamzah, A. (2017). The Effect of Residents' Personality, Emotional Solidarity, and Community Commitment on Support for Tourism Development. *Tourism Management*, 63: 242-254.
- Pizam, A., Uriely, N. and Reichel, A. (2000). The Intensity of Tourist-host Social Relationship and Its Effects on Satisfaction and Change of Attitudes: The Case of Working Tourists in Israel. *Tourism Management*, 21: 395-406.
- Prentice, R. C., Witt, S. F. and Wydenbach, E. G. (1994). The Endearment Behaviour of Tourists Through Their Interaction with the Host Community. *Tourism Management*, 15: 117-125.
- Ribeiro, M.A., Woosnam, K.M., Pinto, P. and Silva, J.A. (2017). Tourists' Destination Loyalty Through Emotional Solidarity with Residents: An Integrative Moderated Mediation Model. *Journal of Travel Research*, 57(3): 1-17.

- Sekaran, U. (1992). *Research Methods for Business – A Skill Building Approach*. (2nd Ed). United States of America: John Wiley & Sons, Inc.
- Shariff M.N. and Zainol A. A. (2013). Community Attitude towards Tourism Impacts: Developing a Standard Instrument in the Malaysian Context. *E-Journal of Social Science Research*, (June 2013): 386–397.
- Tabachnick, B.G. and Fidell, L.S. (1996). *Using multivariate statistics*. New York: Harper Collins College.
- Wallace, R.A. and Wolf, A. (2006). *Contemporary Sociological Theory: Expanding the Classical Tradition*. NJ: Pearson.
- Wearing, S. and Wearing, B. (2001). Conceptualizing the Selves of Tourism. *Leisure Studies*, 20: 143-159.
- Woosnam K.M. (2008). Identifying with Tourists: Examining the Emotional Solidarity Residents of Beaufort County, South Carolina Have with Tourists in Their Community, Doctorate Thesis. South Carolina: Clemson University.
- Woosnam, K.M. (2011a). Comparing Residents' and Tourists' Emotional Solidarity with One Another: An Extension of Durkheim's Model. *Journal of Travel Research*, 50: 615-626.
- Woosnam, K.M. (2011b). Testing a Model of Durkheim's Theory of Emotional Solidarity Among Residents of a Tourism Community. *Journal of Travel Research*, 50(5): 546-558.
- Woosnam, K.M. (2011c). Using Emotional Solidarity to Explain Residents' Attitudes About Tourism Development. *Journal of Travel Research*, 51 (3): 315–327.
- Woosnam, K. M., Shafer, C. S., Scott, D. and Timothy, D. J. (2015). Tourists' Perceived Safety Through Emotional Solidarity with Residents in two Mexico–United States Border Regions. *Tourism Management*, 46: 263-273.
- Woosnam, K. M. (2016). Exploring Tourists' Emotional Solidarity with Residents of Galveston County, Texas *Travel and Tourism Research Association: Advancing Tourism Research Globally*, 9.
- Woosnam K.M. and Aleshinloye K.D. (2012). Can Tourists Experience Emotional Solidarity with Residents? Testing Durkheim's Model from a New Perspective. *Journal of Travel Research*, 52(4): 494–505.
- Woosnam K.M. and Aleshinloye K.D. (2015). Residents' Emotional Solidarity with Tourists: Explaining Perceived Impacts of a Cultural Heritage Festival. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 20(10): 1–19.
- Woosnam, K.M., Aleshinloye, K.D. and Maruyama, N. (2016). Solidarity at the Osun Osogbo Sacred Grove—a UNESCO World Heritage Site, *Tourism Planning & Development*, 13(3): 274-291.
- Woosnam, K.M., Erul, E. and Ribeiro, M. A. (2017). Heterogeneous Community Perspectives of Emotional Solidarity with Tourists: Considering Antalya, Turkey. *Int J Tourism Res.*, 19: 639–647.
- Woosnam, K.M. and Norman, W.C. (2010). Measuring Residents' Emotional Solidarity with Tourists: Scale Development of Durkheim's Theoretical Constructs. *Journal of Travel Research*, 49(3): 365–380.
- Yetginer, S. (2019). Alternatif Turizm Kapsamında Festival Turizminin Yerel Halk Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Edremit örneği. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.